

Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Mustafa Kemal University Journal of the Faculty of Education
Yıl/Year: 2022 ♦ Cilt/Volume: 9 ♦ Sayı/Issue: 9, s. 79-87

EĞİTİM BİLİMLERİ AÇISINDAN YILDIRMA (MOBBİNG)

Prof. Dr. Burhanettin HACICAFEROĞLU
Akdeniz Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi, bhacicaferoglu@akdeniz.edu.tr
Orcid: 0000-0002-6278-2728

Doç. Dr. Serkan HACICAFEROĞLU
İstanbul Teknik Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, hacicaferoglus@itu.edu.tr
Orcid: 0000-0001-8301-304X

Özet

Eğitim kurumları ülkenin geleceğinin inşasında önemli yer tutan kurumlar içerisinde yer almaktadır. Çalışma alanlarında öğretmenlerin verimli olabilmeleri için çalışma alanlarında olumsuz davranışlarla karşılaşmaması önemlidir. Bu bağlamda bu araştırmada eğitim kurumlarına yönelik yapılan yıldırma tezlerinin sonuçlarına değinilerek, yaşanan süreçler ile ilgili bilgiler edinilmeyi çalışılmıştır. Örnekleme yer alan ve farklı öğretmenlik dallarında çalışan çeşitli demografik özelliklerine sahip öğretmenlerin yıldırıcı davranışlarına uğrama düzeyleri genel anlamda düşük oranlarda olduğu söylenebilir. Buna karşın düşük oranda da olsa uğranılan yıldırıcı davranışların genellikle yaşları daha küçük olan, mesleğe yeni başlamış daha tecrübesiz olan ve/veya eğitim seviyesinin lisansüstü düzeylerinde olan öğretmenlerin daha fazla bu tarz davranışlarla karşı karşıya kaldığı belirtilmektedir. Ayrıca kamu ve özel eğitim kurumlarında çalışan örneklemedeki öğretmenlerin; sosyalliklerine yönelik bu tarz davranışları gördükleri, fiziksel şiddete maruz kalma durumlarının yok denilecek düzeylerde olduğu ve bu tarz olumsuz davranışları genellikle üst yöneticilerinden gördükleri ve bu tarz yıldırıcı davranışlarla baş etmede pasif yöntemleri tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum bu davranışları sergileyen 'zorbalarn' iletişim algı düzeylerinin ve iletişim cesaretlerinin olmayışından kaynaklı olduğu söylenebilir. Örnekleme gurubumuz içerisinde yer alan eğitim kurumlarında yıldırma davranışları hakkında bilgilendirici eğitim seminerlerinin verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Pedagojik Bilgi, Pedagojik Alan Bilgisi, Öğretim Programı, Matematik Öğretimi

MOBBING IN TERMS OF EDUCATIONAL SCIENCES

Abstract

Educational institutions are among the institutions that have an important place in the construction of the future of the country. In order for teachers to be productive in their working areas, it is important that they do not encounter negative behaviors in their working areas. In this context, in this research, it was tried to obtain information about the processes experienced by referring to the results of the mobbing theses made for educational institutions. It can be said that the level of intimidation of teachers with various demographic characteristics included in the sample and working in different teaching branches is generally low. On the other hand, it is stated that the intimidating behaviors, which are experienced at a low rate, are mostly faced by teachers who are younger, who have just started their profession, and who are more inexperienced. In addition, teachers in the sample working in public and private education institutions; It is seen that they see such behaviors towards their sociability, that they are exposed to physical violence at almost non-existent levels, that they usually see such negative behaviors from their top managers and that they prefer passive methods to cope with such intimidating behaviors. It can be said that this situation is due to the lack of communication perception levels and communication courage of the 'bullies' exhibiting these behaviors. It can be suggested to give informative training seminars about mobbing behaviors in educational institutions included in our sample group.

Key Words: Psychological Violence, Mobbing, Educational Institutions, Educational Organizations.

Giriş

Yaşamın pek çok alanında rastlanması muhtemel olan şiddet türlerinden birisi şüphesiz ki psikolojik yıldırma. İnsanlar bu tür şiddete pek çok meslek grubunun ve çalışma alanının dâhil olduğu yerlerde maruz kalabilmektedirler. Ancak yaşanan bu şiddet insanın doğası gereğince gün yüzüne çıkarmaktan kaçınılan, çok boyutlu, adeta bilinmezden gelen ve karmaşık bir yapıya sahip çok disiplinli bir konudur. Konu ile ilgili literatürde bu kavram yıldırma olarak ifade edildiğinde Türkçe olarak karşılığını alabilmektedir. Son yıllarda ise bu kavram yurt dışı kaynakların fazla kullanılması nedeniyle "mobbing" olarak da kullanıldığı görülmektedir.

Mobbing davranışlarının oluşması bir süreç dahilindedir. Bu süreçte bireyleri etkileyen durumlar mobbingin sürekliliği, tekrarı ve süresidir. Mobbing süreci arttıkça ve süresi uzadıkça gerçekleşen olumsuz etkisi de artar. Bireylerin mobbing ya dayanma sınırları birbirlerinden farklıdır. Bazı bireyler için bu olumsuz süreçler, davranışlar normal karşılınıp dayanılabilir olurken bazı bireyler için oldukça dayanılmaz süreç haline gelebilir. Mobbing davranışlarıyla baş edemeyen bir bireyi bekleyen son genellikle benlik duygusunun kaybı ya da ölüm olarak ifade edilmektedir (Bulut, 2007). Bu süreci yaşayan kişi psikolojik olarak yorulur, yıpranır ve olumsuz sosyal davranışların hedefi olur (Notelaers, Einarsen, Witte & Vermunt, 2006).

Yıldırma davranışlarının birçok özel ve kamu kurum kuruluşlar bünyesinde yıldırıcı etkileri olduğunun ifade edildiği de görülmektedir. Bu minvalde bu araştırmanın amacı yıldırma sürecinin özellikle insan ilişkilerinin iç içe geçmiş olduğu eğitim birimlerinde nasıl süreç ile izlendiğini ifade eden araştırmalara yer vermektir. Bu amaç doğrultusunda yıldırma sürecinin tanımını, yıldırma davranışlarının tarihsel süreçleri ve anayasadaki yeri ile ilgili bilgiler incelenmiştir. Söz konusu incelemede kullanılan model, sistematik derleme modelidir. Sistematik derleme modeli; mevcut bir soruya yanıt aramak ya da probleme bağlı çözüm üretme maksadıyla o alan dâhilinde çalışılan bütün araştırmaların geniş kapsamlı biçimde taranmasıdır. Aynı zamanda bu model, çeşitli kıstasların kullanılması ve araştırmaların kalitelerinin değerlendirilmesi ile hangi çalışmanın araştırmaya dâhil edileceği ile birlikte dâhil edilen çalışmadaki verilerin detaylı sentezlenmesidir (Burns ve Grove, 2009). Sistematik derleme çalışmalarında bilimsel bilgilere yer verilir ve daha güçlü kanıtlar üretmeleri nedeniyle oldukça önem arz etmektedirler (Karaçam, 2013). Araştırmada eğitim bilimleri alanında farklı demografik alanlarına sahip yıldırma üst konulu yüksek lisans tezleri dâhil edilmiştir. İlgili araştırmaların yayınlanma tarihi 2015-2022 yılları arasında değişiklik göstermektedir.

Yıldırmanın Tanımı

Yapılan birçok araştırmalarda yıldırma davranışları hakkında değişik tanımlara rastlanmaktadır. Birçok tanımlamalara bakıldığında yıldırma; çalışma hayatı içerisinde yer alan kişilere karşı üstlerden, aynı meslek guruplarından ve astlarından olmak üzere gerçekleştirilen ve sistemli olarak süreklilik arz eden kötü muamelelerin (tehdit, ima, alay, karşısındaki kişiyi toplum nezdinde küçük düşürme vs.) bütünü olarak ifade edilebilir (Einarsen, 2000; Davenport, Schwartz, & Eliot, 2003; Tutar, 2004). Ayrıca bu olumsuz davranışların mağdurların üzerinde olumsuz etkiler bıraktığı ve bireylerin öz saygısına karşı olumsuz etkilerinin olduğu ifade edilebilir.

Yıldırma kavramının, Türkiye'de bilinirliğinin tam anlamıyla bilinirliğinin olduğu söylenemeye bilir. Yıldırma (Mobbing) alan yazında birçok kavramla birlikte ifade edilmektedir. Türkçede yıldırma yerine işyerinde duygusal linç, işyerinde psikolojik terör, işyeri travması, iş yerinde psikolojik taciz, işyerinde duygusal saldırı ve mobbing şeklinde ifade edildiği de görülmektedir (Çobanoğlu, 2005). Buna karşın Türkçe karşılığı olarak yıldırma teriminin kullanılması daha uygun olduğu belirtmektedir (Eser, 2008).

Yıldırma Sürecinin Tarihsel Süreci

Yıldırma kavramının ilk defa Lorenz tarafından fiziki anlamda büyük bir hayvanın gerçekleştirdiği tehdidine karşı daha küçük hayvan topluluğundan gelen saldırıları ifade etmek için

kullandığı görülmektedir (Yüçetürk, 2002). Daha sonra İsveç vatandaşı Heinemann, çocukların, diğer çocuklara yönelik olarak gerçekleştirdikleri zorbalık ve kabadayılık biçimindeki davranışları ifade etmek için bu terimi kullandığı görülmektedir (Davenport vd., 2003). 1980'li yıllarda ise Leymann mobbing kavramını; çalışma hayatı içerisindeki gerçekleşen olumsuz hareketleri (davranışları) tanımlamak için kullandığı gözlemlenmektedir. Leymann 1984 yılındaki tanımlaması ile yıldırıcı eylemleri kapsayacak şekilde literatürde kullanılmaya başlanmıştır (Çobanoğlu, 2005).

Yıldırma Sürecinin Türk Anayasasındaki Yeri

Türk Anayasasında yıldırma hakkında bazı düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Bu düzenlemeler;

- a) 4857 Sayılı İş Kanunu ve 6098 Sayılı Borçlar Kanunu,
- b) 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu,
- c) 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu,
- d) Memur Disiplin Hukuku,
- e) Başbakanlık Genelgesi,

çerçevesinde yıldırma konusu esas alınarak konu edinmiştir (Öztürk, 2021). Eğitim kurumlarında ve veya başka özel ve kamu kurumlarında çalışan bireylerin yıldırma davranışlarının bir suç olduğunu bilmelerinde fayda vardır (Sarıgöz, Hacıcaferoğlu, Döngör, Çam ve Koca, 2015). Bu cezaların neler olduğu Anayasanın hangi maddelerince yargılamanın olacağına tüm paydaşlarca bilinmesinde bu tarz davranışların gerçekleşmemesi yönünde fayda sağlayacağı söylenebilir.

Yıldırma Davranışları ve Yönü

Çalışan bireylerin çalışma ortamlarında karşılaştıkları davranışları genellikle yönetici konumundaki kişiler tarafından ve/veya aynı statüdeki çalışanlar veya astların üste karşı olabildiği ifade edilmektedir (Cemaloğlu ve Ertürk, 2007). Literatüre bakıldığında genellikle; kişinin mesleki yeterliliğine, iletişim kanallarına, sosyalliğine, itibarına ve son olarak ta sağlığına yönelik yapılan, bazen anlamsız bazen anlamlı (bilinçli) bir şekilde yapılan davranışlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu tür olumsuz yıldırıcı davranışlar çalışanlar ve çalışma örgütlerine yönelik olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Özellikle ülke geleceğine yön verecek olan genç zihinlerin akademik başarılarını üst seviyeye getirecek olan özel ve kamu eğitim kurumları içerisinde bulunan örgütsel çalışmayı etkileyebilecek ve planlamanın dışına çıkarabilecek olunan bu davranışların gerçekleşmesi kuruma, örgüte olumsuz dönüşler sağlanmasına neden olabilir.

Bu bağlamda yukarıdaki bilgiler ışığında bu çalışmada eğitim bilimleri alanında yıldırma konusu çerçevesinde gerçekleştirilen ve Yüksek Öğretim Kurumu Tez Veri alanında yayımlanan yüksek lisans çalışmaları tesadüfi bir şekilde sistematik olarak derlenmeye çalışılmıştır.

Aşağıda 2015 ile 2022 yılları arasında eğitim bilimleri alanında farklı demografik özelliklere sahip katılımcılara yönelik gerçekleştirilen yüksek lisans tezlerinin genel sonuçlarına yer verilmiştir.

“Öğretmenlerin Psikolojik Şiddet (Mobbing) Algıları.”

Araştırma sonucunda: Katılımcılar; değişkenlik gösteren tür ve seviyelerde yıldırma davranışlarına uğradıklarını ifade etmişlerdir. En fazla yıldırma davranışlarının sosyallik, en az ise sağlığa karşı saldırı boyutlarında gerçekleştiğini belirtmişlerdir (Beyazıt, 2015).

“Sınıf Öğretmenlerinin Maruz Kaldıkları Yıldırma (Mobbing) Eylemlerinin İncelenmesi.”

Araştırma sonucunda: Sınıf öğretmenlerinin olumsuz davranışlara “çok düşük” düzeyde maruz kaldıkları belirlenmiştir (Sürmeli, 2015).

“Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Psikolojik Taciz (Mobbing)’E İlişkin Algıları (Güngören, İstanbul Örneği).”

Araştırma sonucunda: Çalışma ortamlarında psikolojik taciz (mobbing) öğretmenin demografik bilgilerine göre farklılaşmaktadır. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre ve yaşı daha az aralıklarda olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre, daha fazla olumsuz davranışlara uğradıkları saptanmıştır (Bölükbaşı, 2015).

“Ortaokul Öğretmenlerinin Duygusal Taciz (Mobbing)’e İlişkin Algıları.”

Araştırma sonucunda: Örneklemedeki katılımcı öğretmenlerin çalışma alanlarında psikolojik tacize karşı oluşan algıları genel çerçevede düşük seviyededir. Öğretmenlerin genellikle “Kişinin Kendini Gerçekleştirmesinin Engellenmesi” durumundan rahatsızlık duydukları belirlenmiştir (Korkmaz, 2015).

“Öğretmenlerin Mobbing Algıları.”

Araştırma sonucunda: Katılımcıların cinsiyetleri ile çalışma alanları hakkında olumsuz eleştiri görmeleri, takdir edilmeleri durumlarıyla, çalıştıkları kurumdaki davetlere çağrılmaları ile yıldırma davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Nazlier, 2016).

“Özel ve Devlet Kuruluşlarında Çalışan Öğretmenlerin Mobbing, Kaygı ve İş Motivasyonu Düzeylerinin İncelenmesi.”

Araştırma sonucunda: Özel kurumda çalışan katılımcı öğretmenlerin kamuda görev yapan öğretmenlere nazaran daha fazla oranla işsel motivasyon ile sürekli kaygı düzeyleri ile yıldırma davranışlarını algılama durumlarının yüksek düzeylerde olduğu belirlenmiştir (Arık, 2016).

“İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Yıldırma (Mobbing) Yaşama Düzeylerinin Affetmek ve Örgütsel Sessizlik Açısından İncelenmesi.”

Araştırma sonucunda: Katılımcı öğretmenlerin yıldırma eylemlerine genellikle nadiren de olsa maruz kaldıklarını; başkalarını affetme ve örgüt içerisinde suskunluk durumlarında genellikle orta düzeyde gerçekleştiği görülmektedir (Özkan, 2016).

“Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Psikolojik Şiddete Maruz Kalma ile Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.”

Araştırma sonucunda: Araştırma grubunun bağımsız demografik değişkenleri açısından psikolojik yıldırma ile motivasyon düzeyi arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir (Yılmaz, 2017).

“Mobbing ve Örgütsel Sinizm İlişkisi-Gebze’deki Ortaokul Öğretmenleri Üzerinde Bir Uygulama.”

Araştırma sonucunda: Öğretmenlerin yıldırma algı düzeylerinin düşük olduğu ve örgütsel sinizm düzeylerinin özellikle kurumdaki hizmet sürelerinin uzamasıyla algı düzeylerinin arttığı belirlenmiştir (Cansever, 2017).

“Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yıldırma (Mobbing) Eylemlerine İlişkin Algılarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Erzurum İli Örneği).”

Araştırma sonucunda: Yıldırma süreçlerini algılamaların öğretmenlerin demografik değişkenlerine göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Özellikle erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre yıldırmaya eylemlerine uğradıkları ifade edilmektedir (Algan, 2017).

“Rehber Öğretmenlerin Algıladıkları Yıldırma (Mobbing) Davranışları ile Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Mersin İli Örneği).”

Araştırma sonucunda: Örneklemedeki rehber öğretmenlerin yıldırma davranışlarına uğrama düzeylerinin düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca düşük düzeyde de olsa algıladıkları yıldırma davranışları içerisinde yer alan ‘kendini gösterme, iletişim, sosyal ilişkiler, itibar ile yaşam kalitesi gibi kavramlara saldırılar algıladıkları saptanmıştır (Akgül, 2017).

“Öğretmenlerin Yıldırma (Mobbing) ile İlgili Görüşleri ve Baş Etme Yöntemleri.”

Araştırma sonucunda: Yıldırma eylemleri katılımcı öğretmenler tarafından bilinen ve bu tarz davranışlar ile baş edilmeye uğraşılan bir olgu olarak görüldüğü belirtilmektedir. Eğitim kademesinde idarecilerin yıldırma rolünde yer aldığını ifade edilmektedir. Eğitim camiasında gerçekleştirilen yıldırma eylemlerinin psikolojik ve fiziki sağlığa yönelik olumsuz sonuçlar yarattığı belirlenmiştir. Yıldırma ile baş etme konusunda öğretmenlerin pasif eylemleri tercih ettikleri belirtilmektedir (Koçak, 2018).

“İlkokul Öğretmenlerinin Yıldırma (Mobbing) Davranışlarına Maruz Kalma Düzeyleri.”

Araştırma sonucunda: ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin yıldırma davranışlarına maruz kalma düzeylerinin düşük düzeyde gerçekleştiği belirlenmiştir. Ayrıca katılımcı ilkokul düzeyinde öğretmenlik yapan örneklemdeki katılımcıların yıldırma eylemlerine uğrama durumlarının bağımsız demografik değişkenlere göre farklılıklar gösterdiği görülmektedir (Serin, 2018).

“Temel Eğitim ve Orta Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Mobbing Yaşama Düzeyleri ile Örgütsel Sessizlik, Örgütsel Sinizm ve Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki ve Bunların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.”

Araştırma sonucunda: Öğretmenlerin yıldırma yaşama düzeyleri bağımsız demografik özelliklere göre değişiklik olduğu belirtilmektedir. Öğretmenlerin yıldırma davranışlarını yaşama seviyeleri yükseldikçe, örgüt içi suskunluk ve örgütsel sinizm durumlarının arttığı ifade edilmektedir (Gülenç, 2019).

“Öğretmenlerin Örgütsel Muhalefet Davranışları ile Mobbing Yaşamaları Arasındaki İlişki ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.”

Araştırma sonucunda: Katılımcıların okullarında açık muhalefet davranışı sergiledikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin bilgi gizleme, aşırı denetlenme ile kendi görüşlerinin dikkate alınmaması şeklinde ifade edilen yıldırma eylemlerine maruz kaldıkları belirlenmiştir. Öğretmenler örtük muhalefet davranışı sergiledikçe yıldırma davranışlarına daha fazla maruz kaldıkları belirtilmektedir (Kayış, 2019).

“Öğretmenlerin Algısal Mobbing Düzeylerinin Örgütsel Sosyalleşme, Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Yalnızlık Düzeyleri ile İlişkisi.”

Araştırma sonucunda: Öğretmenlerin algısal yıldırma ile örgüt içerisinde gerçekleşen sosyalleşme durumları arasında olumlu ve negatif yönde gelişen ilişkinin olduğu ifade edildiği görülmüştür (Akgül, 2020).

“Öğretmenlerin Mobbing Yaşamaları ile Örgütsel Sessizlik ve Örgütsel Sinizm Yaşama Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.”

Araştırma sonucunda: Örneklemdeki öğretmenler kendi mesleki başarılarını olumsuz bir şekilde etkileyecek bilgilerin gizlenmesi şeklindeki yıldırma eylemlerine daha fazla maruz kaldıkları belirtilmektedir. Ayrıca katılımcılar çok düşük seviyelerde yıldırma eylemlerine uğradıklarını ve en fazla yönetim kademesinden en az ise örgüt kültürü diye ifade edilen oluşumdan etkilendiği ifade edilmektedir (Akkoç, 2020).

“Öğretim Elemanlarının Mobbing ve Örgütsel Çatışma Algı Düzeyleri Arasındaki İlişki.”

Araştırma sonucunda: Öğretim elemanlarının yıldırma düzeylerinin mesleğe yönelik saldırılar boyutunda olduğu, belirtilmektedir. Bu davranışları sosyalliklerine doğru gerçekleştirilen saldırıların takip ettiği ve örgütsel çatışma durumlarının bütünleştirme boyutunda olduğu ifade edilmektedir (Usta, 2021).

“Örgütsel Güven, Mobbing ve İşe Yabancılaşmaya İlişkin Sınıf Öğretmeni Görüşleri.”

Araştırma sonucunda: Katılımcılar örgüt içi güven kavramına ilişkin algı durumlarını genel olarak “inanç, umut, sadakat, kaygı-korku-endişe, idrak, tutarlılık, hürriyet ve iyilik” kavramlarıyla, yıldırma eylemlerine ilişkin algılarını ise “baskı, sertlik, sıkıntı, hücum, rahatsızlık, ima, maruz bırakma ve yıldırma” kavramlarıyla tanımladıkları görülmüştür (Duran, 2022).

Sonuç ve Öneriler

Örnekleme yer alan ve farklı öğretmenlik dallarında çalışan çeşitli demografik özelliklerine sahip öğretmenlerin yıldırıcı davranışlarına uğrama düzeyleri genel anlamda düşük oranlarda olduğu söylenebilir. Buna karşın düşük oranda da olsa uğranılan yıldırıcı davranışların genellikle yaşları daha küçük olan, mesleğe yeni başlamış daha tecrübesiz olan ve/veya eğitim seviyesinin lisansüstü düzeylerinde olan öğretmenlerin daha fazla bu tarz davranışlarla karşı karşıya kalındığı belirtilmektedir.

Ayrıca özel eğitim kurumlarında çalışan farklı eğitim dallarında faaliyet gösteren öğretmenlerin kamu eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlere göre daha fazla yıldırıcı eylemlerle karşılaştığı söylenebilir. Her iki kurum özelinde çalışan örneklemedeki öğretmenlerin; sosyalliklerine yönelik bu tarz davranışları gördükleri, fiziksel şiddete maruz kalma durumlarının yok denilecek düzeylerde olduğu ve bu tarz olumsuz davranışları genellikle üst yöneticilerinden gördükleri ve bu tarz yıldırıcı davranışlarla baş etmede pasif yöntemleri tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum bu davranışları sergileyen zorbalardan iletişim algı düzeylerinin ve iletişim cesaretlerinin olmayışından kaynaklı olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin bu tarz davranışlardan kaçınmaları için kendilerine yıldırma uygulayan kişiler hakkındaki haklarını yasal çerçevede arayabileceklerini bilmeleri gerekir. Bu çerçevede kendilerine sistemli ve sürekli olarak yıldırma uygulandığının ispatı önemlidir. Bu bağlamda kendilerine yapılan her eylemi şahitler huzurunda yapılmasına, verilen iş ve görevlerin yazılı bir şekilde temin edilmesi önemlidir. Ayrıca bu tarz davranışları sergileyen kişilerin bu eylemlerinin suç teşkil ettiğinin bilinmesinde, yaşanan süreçlerin bir yönetim süreci olmadığı bilinmesi de önemlidir. Bu bağlamda örneklem gurubumuz içerisinde yer alan eğitim kurumlarında yıldırma davranışları hakkında bilgilendirici eğitim seminerlerinin verilmesi gerekir.

Kaynakça

Akgül, B. (2017). *Rehber öğretmenlerin algıladıkları yıldırma (Mobbing) davranışları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Mersin İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Toros Üniversitesi.

Akgül, R. (2020). *Öğretmenlerin algısal mobbing düzeylerinin örgütsel sosyalleşme, örgütsel bağlılık ve örgütsel yalnızlık düzeyleri ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Elâzığ: Fırat Üniversitesi.

Akkoç, S. (2020). *Öğretmenlerin mobbing yaşamaları ile örgütsel sessizlik ve örgütsel sinizm yaşama düzeyleri arasındaki ilişki ve bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.

Algan, M. (2017). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yıldırma (mobbing) eylemlerine ilişkin algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi (Erzurum ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Arık, H. (2016). *Özel ve Devlet kuruluşlarında çalışan öğretmenlerin mobbing, kaygı ve iş motivasyonu düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi.

Arpacıoğlu, G. (2003). İşyerindeki stresin gizli kaynağı: Zorbalık ve duygusal taciz <https://hrdergi.com/isyerindeki-stresin-gizli-kaynagi-zorbalik-ve-duygusal-taciz> (Erişim: 17.04.2022).

- Beyazıt, B. (2015). *Öğretmenlerin psikolojik şiddet (Mobbing) algıları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- Bölükbaşı, B. (2015). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin psikolojik taciz (mobbing)'e ilişkin algıları (Güngören, İstanbul Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Bulut, U.H. (2007). *Ortaöğretim öğretilerinde psikolojik şiddet düzeyi (Mobbing)*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi.
- Burns, N. & Grove, S.K. (2009). *The Practice of Nursing Research: Appraisal, Synthesis, and Generation of Evidence* (6th ed.). USA: Saunders.
- Cansever, S. (2017). *Mobbing ve örgütsel sinizm ilişkisi-Gebze'deki ortaokul öğretmenleri üzerinde bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- Cemaloğlu, N. & Ertürk, A. (2007). Investigation in terms of gender for teachers that are exposed to acts of intimidation. *Turkish Educational Sciences*, 5(2): 345–362.
- Çobanoğlu, Ş. (2005). *Mobbing ve başa çıkma yöntemleri*. İstanbul: Timaş Yayıncılık.
- Davenport, N., Schwartz, R. D. & Eliot, G. P. (2003). *Mobbing: İş yerinde duygusal incinme*. (Çev: Osman Cem Ömertoy). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Duran, E. (2022). *Örgütsel güven, mobbing ve işe yabancılaşmaya ilişkin sınıf öğretmeni görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Amasya: Amasya Üniversitesi.
- Eser, O. (2008). Mobbing kavramının Türkçe serüveni. <https://docplayer.biz.tr/10640573-Mobbing-kavraminin-turkce-seruveni-oktay-eser-istanbul-kultur-universitesi-oktayeser-hotmail-com.html> (Erişim: 05.04.2022)
- Einarsen, S. (2000). Harassment and bullying at work: A review of the scandinavian approach. *Aggression and Violent Behavior*, 5(4); 379–401.
- Gülenç, E. (2019). *Temel eğitim ve orta eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin mobbing yaşama düzeyleri ile örgütsel sessizlik, örgütsel sinizm ve örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki ve bunların bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Koçak, B. (2018). *Öğretmenlerin yıldırma (Mobbing) ile ilgili görüşleri ve baş etme yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Kültür Üniversitesi.
- Karaçam, Z. (2013). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(1), 26-33.
- Korkmaz, B. (2015). *Ortaokul öğretmenlerinin duygusal taciz (mobbing)'e ilişkin algıları*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Kayış, E. (2019). *Öğretmenlerin örgütsel muhalefet davranışları ile mobbing yaşamaları arasındaki ilişki ve bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Nazlier, H. (2016). *Öğretmenlerin mobbing algıları*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Notelaers, G., Einarsen, S., Witte, H. D. & Vermunt, J. K. (2006). Measuring exposure to bullying at work: The validity and advantages of the latent class cluster approach. *Work & Stress*, 20, 289–302. Doi: 10.1080/02678370601071594
- Özkan, A. (2016). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yıldırma (mobbing) yaşama düzeylerinin affetmek ve örgütsel sessizlik açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Öztürk, G. (2021). *Amatör futbolcuların kişilik özelliklerinin maruz kaldıkları mobbing davranışları üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Sarıgöz, O., Hacıcaferoğlu, S., Dönger DA., Cam, F. & Koca, M. (2015). Çalışanların Mobbinge uğrama düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 3(14), 360-373.

Serin, S. (2018). *İlkokul öğretmenlerinin yıldırma (mobbing) davranışlarına maruz kalma düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Üniversitesi.

Sürmeli, N.C. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin maruz kaldıkları yıldırma (mobbing) eylemlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üniversitesi.

Tinaz, P., Gök, S. & Karatuna, I. (2013). Sosyal güvenlik kurumu çalışanlarının işyerinde psikolojik taciz algıları, yaygınlık, türler, nedenler ve bireysel mücadele yöntemleri. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 4(1), 39-53.

Tutar, H. (2004). *İşyerinde psikolojik şiddet*. (3. Baskı). Ankara: Platin Yayınları.

Usta, H. (2021). *Öğretim elemanlarının mobbing ve örgütsel çatışma algı düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.

Yıldız, M. (2017). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin psikolojik şiddete maruz kalma ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bartın: Bartın Üniversitesi.

Yüçetürk, E. (2002). Bilgi çağında örgütlerin görünmeyen yüzü: Mobbing. <http://www.bilgiyönetimorg/cm/paper/yaz.ark.php> (Erişim: 26.02.2022).

EXTENDED ABSTRACT

Introduction:

One of the types of violence that is likely to be encountered in many areas of life is undoubtedly mobbing. People can be exposed to this type of violence in places where many occupational groups and working areas are involved. However, this violence experienced is a multi-dimensional, almost unknown and multi-disciplinary issue that is avoided to be brought to light due to human nature. In the literature on the subject, when this concept is expressed as mobbing, it can get its equivalent in Turkish. In recent years, it is seen that this concept is also used as "mobbing" due to the excessive use of foreign resources. In many studies, different definitions of mobbing behaviors are encountered. Looking at many definitions, mobbing; It can be expressed as the whole of systematic and continuous ill-treatment (threat, insinuation, mockery, humiliation of the person in front of the society, etc.) perpetrated by superiors, same professional groups and subordinates against people involved in working life (Einarsen, 2000; Davenport, Schwartz & Eliot, 2003; Tutar, 2004).

Method:

The model used in the said review is the systematic review model. In the study, master's theses on mobbing with different demographic fields in the field of educational sciences were included. The publication date of the relevant studies varies between the years 2015-2022.

The Historical Process of the Mobbing Process

It is seen that the concept of mobbing was used for the first time by Lorenz to express the attacks from a smaller animal community against the threat of a large animal physically (Yuceturk, 2002). Later, it is seen that Swedish citizen Heinemann used this term to express bullying and bullying behaviors of children towards other children (Davenport et al., 2003). In the 1980s, Leymann defined the concept of mobbing; It is observed that he uses it to describe the negative movements (behaviors) that occur in working life. With the definition of Leymann in 1984, it started to be used in the literature to include intimidating actions (Cobanoglu, 2005).

The Place of the Mobbing Process in the Turkish Constitution

It is seen that some regulations about mobbing have been made in the Turkish Constitution. These regulations;

- a) Labor Law No. 4857 and Law of Obligations No. 6098,
- b) Trade Unions Law No. 2821,
- c) Occupational Health and Safety Law No. 6331,
- d) Civil Servant Disciplinary Law,
- e) Prime Ministry Circular, In this context, it is based on the subject of mobbing (Ozturk, 2021).

It is useful for individuals working in educational institutions or other private and public institutions to know that mobbing is a crime (Sarigoz, Hacicaferoglu, Donger, Cam & Koca, 2015).

Below are the general results of the master's theses conducted for participants with different demographic characteristics in the field of educational sciences between 2015 and 2022.

“Teachers' Perceptions of Psychological Violence (Mobbing).”

As a result of the research: Participants; They stated that they were exposed to mobbing behaviors at varying types and levels. They stated that mobbing behaviors occurred mostly in the dimensions of sociability, and least in the dimensions of aggression against health (Beyazit, 2015).

“An Investigation of the Acts of Mobbing to which Primary School Teachers are Exposed.”

As a result of the research: It was determined that the classroom teachers were exposed to negative behaviors at a "very low" level (Sürmeli, 2015).

Discussion and Conclusion:

It can be said that the level of intimidation of teachers with various demographic characteristics included in the sample and working in different teaching branches is generally low. On the other hand, it is stated that the intimidating behaviors, which are experienced at a low rate, are generally younger, less experienced and/or teachers who have just started the profession and/or are at the postgraduate level of education level are more likely to encounter such behaviors.